

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ANTRASIS SKYRIUS

UAB “RIKOMA” PRIEŠ LIETUVĄ

(Pareiškimo Nr. 9668/06)

SPRENDIMAS

STRASBŪRAS

2011 m. sausio 18 d.

Byloje UAB "Rikoma" prieš Lietuvą,

Europos Žmogaus Teisių Teismas (Antrasis skyrius), posėdžiaujant Komitetui, sudarytam iš:

pirmininkės Nona Tsotsoria,

teisėjų Danutės Jočienės,

Guido Raimondi,

ir Françoise Elens-Passos, *skyriaus kanclerio pavaduotojos*,
po svarstymo uždareme posėdyje 2010 m. gruodžio 14 d.,
skelbia tą dieną priimtą šį sprendimą:

PROCESAS

1. Bylą prieš Lietuvos Respubliką pradėjo UAB "Rikoma", bendrovė registruota Lietuvoje, kuri 2006 m. kovo 3 d. Teismui pateikė pareiškimą (Nr. 9668/06) pagal Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (Konvencija) 34 straipsnį.

2. Pareiškėjai atstovavo Vilniuje praktikuojanti advokatė L. Kovaitė-Simaitienė. Lietuvos Respublikos Vyriausybei (Vyriausybė) atstovavo jos atstovė E. Baltutytė.

3. 2009 m. sausio 19 d. Antrojo skyriaus pirmininkė nusprendė perduoti pareiškimą Vyriausybei. Vadovaujantis 14 Protokolu, pareiškimas buvo paskirtas trijų teisėjų Komitetui. Vyriausybė prieštaravo tam, kad pareiškimą nagrinėtų Komitetas. Išnagrinėjęs Vyriausybės prieštaravimą, Teismas jį atmetė.

FAKTAI**I. BYLOS APLINKYBĖS**

4. 1997 m. Vilniaus miesto valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnai tikrino pareiškėjos mokesčių ir kitų įmokų apskaičiavimo ir sumokėjimo teisingumą. 1997 m. spalio 31 d. buvo surašytas aktas, kuriame pareiškėja įpareigojama sumokėti 906 566 litų sumą (LTL; 262 444 eurų (EUR)). Sumą sudarė 457 139 litai (EUR 130 155) priskaičiuotų mokesčių ir delspinigių ir 449 427 litai (EUR 132 289) baudų.

5. Bendrovė pareiškėja ginčijo mokesčių inspekcijos aktą Mokestinių ginčų komisijoje, ikiteisminėje mokestinių ginčų nagrinėjimo institucijoje, kuri 1999 m. liepos 27 d. iš dalies patenkino skundą ir sumažino mokėtinos baudos dydį iki 129 986 litų (EUR 37 644).

6. 1999 m. rugpjūčio 19 d. mokesčių inspekcija nusprendė areštuoti tam tikrą bendrovės pareiškėjos turtą tam, kad būtų užtikrintas priskaičiuotų mokesčių ir delspinigių sumokėjimas. Areštas taikytas iki 2004 m. rugsėjo 28 d.

7. 2001 m. birželio 15 d. Vilniaus apygardos administracinis teismas iš dalies patenkino bendrovės pareiškėjos skundą.

8. 2001 m. rugsėjo 13 d. Vyriausiasis administracinis teismas panaikino žemesniojo teismo sprendimą. Jis nurodė Valstybinei mokesčių inspekcijai iš naujo išnagrinėti mokestinį ginčą. Buvo nustatyta, kad bendrovė, pažeisdama buhalterijos taisykles, nesilaikė nustatytos buhalterinės apskaitos vedimo tvarkos ir todėl mokesčių inspekcija negalėjo tinkamai nustatyti mokesčio bazės tiesiogiai remdamasi bendrovės dokumentais. Teismas padarė išvadą, kad vertindama priskaičiuotus mokesčius inspekcija galėjo taikyti netiesioginį mokesčio bazės nustatymo metodą, kada kaip informacijos šaltiniu yra remiamasi kitų įmonių, su kuriomis bendrovė pareiškėja turėjo finansinių sandorių, finansiniais dokumentais. Netiesioginis mokesčio bazės nustatymo metodas įsigaliojo 1998 m. rugsėjo 3 d. Vyriausybės nutarimu.

9. Tarp 2001 m. spalio mėnesio ir 2004 m. kovo mėnesio mokesčių inspekcija atliko keletą naujų tyrimų dėl bendrovės mokesčių mokėjimo. Taikydami netiesioginį mokesčio bazės nustatymo metodą, 2004 m. kovo 24 d. inspektoriai priėmė naują sprendimą dėl priskaičiuotų mokesčių ir delspinigių, kuriuos bendrovė pareiškėja turėjo sumokėti, įskaitant ir tuos už 1994-1997 ataskaitinius metus.

10. 2005 m. vasario 10 d. Mokestinių ginčų komisija patvirtino mokesčių inspekcijos sprendimą.

11. 2005 m. gegužės 19 d. Vilniaus apygardos administracinis teismas atmetė bendrovės pareiškėjos skundą kaip nepagrįstą.

12. 2005 m. spalio 4 d. Vyriausiasis administracinis teismas paliko galioti žemesniojo teismo sprendimą.

TEISĖ

I. DĖL KONVENCIJOS 6 STRAIPSNIO 1 DALIES PAŽEIDIMO

13. Bendrovė pareiškėja skundėsi, kad mokestinio ginčo proceso trukmė neatitiko "trumpiausio laiko" reikalavimo, įtvirtinto Konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje, kurioje numatyta:

„Kai yra sprendžiamas tam tikro asmens civilinio pobūdžio teisių ir pareigų ar jam pareikšto kokio nors baudžiamojo kaltinimo klausimas, toks asmuo turi

teisę, kad bylą <...> per įmanomai trumpiausią laiką <...> išnagrinėtų <...> teismas <...>.“

14. Vyriausybė ginčijo, kad 6 straipsnio 1 dalis netaikytina šiai bylai, nes aptariamasis procesas buvo susijęs su mokestiniu ginču. Kita vertus, ji teigė, kad bendrovė pareiškėja bent teoriškai turėjo vidaus teisinės gynybos priemonių skundai dėl mokestinio ginčo trukmės, bet jų nepanaudojo. Galiausiai, Vyriausybė laikėsi pozicijos, kad proceso trukmė buvo pagrįsta.

15. Bendrovė pareiškėja ginčijo šiuos teiginius.

A. Priimtinas

16. Ši byla yra susijusi su mokestiniu ginču, kuriame bendrovė pareiškėja turėjo sumokėti priskaičiuotus mokesčius ir baudas. Teismas nuosekliai laikėsi pozicijos, kad iš esmės mokestiniai ginčai pagal Konvencijos 6 straipsnį nepatenka į "civilinių teisių ir pareigų" sritį, nepaisant turtinių pasekmių, kurias jie neišvengiamai sukelia mokesčių mokėtojui (žr. *Ferrazzini v. Italy* [GC], no. 44759/98, § 29, ECHR 2001-VII). Šios bylos faktai nesuteikia pagrindo iš naujo vertinti šią išvadą.

17. Vis dėlto, išnagrinėjęs šios bylos aplinkybes, Teismas konstatuoja, kad bendro teisės normų, numatančių baudas už piktybinius mokesčių teisės pažeidimus, pobūdžio, bandomis siekiamo tikslo, kuris yra ir atgrasyti, ir nubausti, taip pat ir šių baudų dydžio – viso to pakanka, kad būtų įrodyta, jog Konvencijos 6 straipsnio požiūriu bendrovei pareiškėjai buvo pareikštas baudžiamasis kaltinimas (žr. pastaruoju metu priimtą sprendimą *Impar Ltd v. Lithuania*, no. 13102/04, § 22, 2010-01-05). Vadinasi, Vyriausybės argumentas, kad skundas yra *ratione materiae* nesuderinamas su Konvencija, turi būti atmestas.

18. Kas susiję su Vyriausybės teiginiu, kad bendrovė pareiškėja nepanaudojo turimų vidaus teisinės gynybos priemonių tam, kad žala dėl proceso trukmės būtų atitaisyta, Teismas primena savo praktiką bylose, t.y. kad tuo metu, kai Teismui buvo pateiktas šis pareiškimas, tokios veiksmingos vidaus teisinės gynybos priemonės Lietuvoje nebuvo (žr. pastaruoju metu priimtą sprendimą *Novikas v. Lithuania*, no. 45756/05, § 16, 2010-04-20). Išnagrinėjęs visą jam pateiktą medžiagą, Teismas mano, kad Vyriausybė nepateikė faktų ar įtikinamų įrodymų, kurie, esant šioms aplinkybėms, galėtų įtikinti Teismą padaryti kitą išvadą. Taigi Vyriausybės prieštaravimas turi būti atmestas.

19. Galiausiai, Teismas mano, kad šis skundas nėra aiškiai nepagrįstas pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 dalį. Teismas toliau pastebi, kad jis nėra nepriimtinas kokiais nors kitais pagrindais. Todėl jis yra skelbiamas priimtiniu.

B. Bylos esmė

20. Teismas konstatuoja, kad bendrovės pareiškėjos teisėms procesas šioje byloje pradėjo daryti esminę įtaką, kai 1997 m. spalio 31 d. mokesčių inspekcija ją informavo apie pareigą sumokėti (žr. *Västberga Taxi Aktiebolag and Vulic v. Sweden*, no. 36985/97, § 104, 2002-07-23). Procesas pasibaigė 2005 m. spalio 4 d., kai Vyriausiasis administracinis teismas priėmė nutartį. Todėl pagal 6 straipsnio 1 dalį laikotarpis, į kurį reikia atsižvelgti, trijose instancijose truko beveik aštuonerius metus.

21. Teismas dažnai konstatuoja Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies pažeidimą bylose, kuriose keliama panašūs klausimai į tą, kuris sprendžiamas šioje byloje (žr. pirmiau cituotą pastaruoju metu priimtą sprendimą *Impar* byloje, §§ 25-28).

22. Išnagrinėjęs visą jam pateiktą medžiagą, Teismas mano, kad Vyriausybė nepateikė faktų ar argumentų, kurie galėtų įtikinti Teismą priėti kitos išvados šioje byloje. Atsižvelgdamas į savo praktiką šiuo klausimu, Teismas laikosi nuomonės, kad proceso trukmė šioje byloje buvo pernelyg ilga ir neatitiko "trumpiausio laiko" reikalavimo.

Todėl buvo pažeista 6 straipsnio 1 dalis.

II. DĖL KITŲ KONVENCIJOS PAŽEIDIMŲ

23. Remdamasi Konvencijos 6 straipsnio 1 dalimi, bendrovė pareiškėja skundėsi, kad vidaus teismai buvo šališki, nes jie neatsižvelgė į visas bylai reikšmingas aplinkybes ir klaidingai taikė vidaus teisę. Bendrovė pareiškėja taip pat teigė, kad buvo pažeista Konvencijos 7 straipsnio 1 dalis, atsižvelgiant į tai, kad netiesioginis mokesčio bazės nustatymo metodas, įsigaliojęs tik 1998 m., buvo pritaikytas vertinant nesumokėtą mokesčių sumą 1994-1997 m. laikotarpyje. Be to, bendrovė pareiškėja teigė, kad jos turto areštas pažeidė Konvencijos 1 Protokolo 1 straipsnį.

24. Teismas išnagrinėjo šiuos bendrovės pareiškėjos pateiktus skundus. Vis dėlto, atsižvelgdamas į visą turimą medžiagą ir į tai, kokia apimtimi klausimai, dėl kurių yra skundžiamasi, patenka į jo kompetenciją, Teismas konstatuoja, kad šie skundai neatskleidžia, jog būtų pažeistos Konvencijoje ar jos protokoluose įtvirtintos teisės ir laisvės. Taigi ši pareiškimo dalis turi būti atmesta kaip aiškiai nepagrįsta pagal Konvencijos 35 straipsnio 3 ir 4 dalis.

25. Galiausiai, remdamasi Konvencijos 1 Protokolo 1 straipsniu, bendrovė pareiškėja skundėsi dėl tariamų jos akcininkų teisių pažeidimų. Vis dėlto Teismas pažymi, kad ši pareiškimą pateikė bendrovė pareiškėja. Vadinas, šis skundas *ratione personae* yra nesuderinamas su Konvencijos nuostatomis pagal 35 straipsnio 3 dalį ir turi būti atmestas vadovaujantis 35 straipsnio 4 dalimi.

III. KONVENCIJOS 41 STRAIPSNIO TAIKYMAS

26. Konvencijos 41 straipsnis numato:

„Jeigu Teismas nustato Konvencijos ar jos protokolų pažeidimą ir jeigu Aukštosios Susitariančiosios Šalies įstatymai leidžia tik iš dalies atlyginti pažeidimu padarytą žalą, tai pritekus Teismas gali pritekisti nukentėjusiajai šaliai teisingą atlyginimą.“

A. Žala

27. Bendrovė pareiškėja reikalavo 620 140 litų (apytiksliai 179 594 eurų) turtinės žalos.

28. Vyriausybė ginčijo reikalavimą.

29. Teismas nemato priežastinio ryšio tarp nustatyto pažeidimo ir tariamos turtinės žalos, todėl jis atmeta šį reikalavimą. Be to, atsižvelgdamas į tai, kad nebuvo pateiktas reikalavimas atlyginti neturtinę žalą, Teismas pagal šį punktą nieko nepritekisia.

B. Kaštai ir išlaidos

30. Bendrovė pareiškėja taip pat reikalavo 67 053 litų (apytiksliai 19 419 eurų) kaštams ir išlaidoms, patirtiems vidaus teismuose, ir 14 384 litų (apytiksliai 4 169 eurų) patirtiems Teisme, atlyginti.

31. Vyriausybė ginčijo reikalavimą.

32. Kas susiję su reikalavimu atlyginti išlaidas advokatui, Teismas pastebi, kad žymi šių išlaidų dalis susijusi su bendrovės pareiškėjos atstovavimu vidaus institucijose vykusiame mokestinio ginčo procese. Šios išlaidos nesudaro būtinų išlaidų, patirtų siekiant gauti žalos atlyginimą už Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies pažeidimą, kurį Teismas nustatė tik dėl proceso trukmės (žr. *mutatis mutandis, Grauslys v. Lithuania*, no. 36743/97, § 74, 2000-10-10). Atitinkamai Teismas mano, kad bendrovei pareiškėjai yra pagrįsta pritekisti 2000 eurų sumą už procesą Teisme.

C. Palūkanos nevykdant įsipareigojimų

33. Teismas mano, kad palūkanos nevykdant įsipareigojimų turi būti skaičiuojamos pagal ribinę Europos centrinio banko skolinimo normą, pridedant 3 procentus.

DĖL ŠIŲ PRIEŽASČIŲ TEISMAS VIENINGAI

1. *Paskelbia* bendrovės pareiškėjos skundą dėl per ilgos proceso trukmės priimtinu, o likusią pareiškimo dalį – nepriimtina;
2. *Nusprendžia*, kad buvo pažeista Konvencijos 6 straipsnio 1 dalis;
3. *Nusprendžia*
 - (a) kad atsakovė valstybė per tris mėnesius turi sumokėti bendrovei pareiškėjai 2000 (du tūkstančius) eurų kaštams ir išlaidoms atlyginti bei bet kokį mokestį, kuris gali būti taikomas bendrovei pareiškėjai ir kuris turi būti konvertuojamas į atsakovės valstybės valiutą pagal sprendimo įvykdymo dienos kursą;
 - (b) kad nuo minėto trijų mėnesių termino pasibaigimo iki sprendimo įvykdymo, nuo pirmiau minėtų sumų turės būti mokamos paprastosios palūkanos pagal ribinę Europos centrinio banko skolinimo normą, pridedant 3 procentus;
4. *Atmeta* kitus bendrovės pareiškėjos reikalavimus dėl teisingo atlyginimo.

Surašyta anglų kalba ir paskelbta raštu 2011 m. sausio 18 d. vadovaujantis Teismo reglamento 77 taisyklės 2 ir 3 dalimis.

Françoise Elens-Passos
Kanclerio pavaduotoja

Nona Tsotsoria
Pirmininkė